

Analyse | kraka

27. august 2015

Unge bliver hurtigere færdige med deres lange videregående uddannelser

Af Kristian Thor Jakobsen

Med indførelsen af fremdriftsreformen på de lange videregående uddannelser er det tydeliggjort, at man politisk ønsker, at unge færdiggør deres videregående uddannelser hurtigere. Dette notat ser på, hvordan længden af studietiden har udviklet sig for unge, der har fuldført en lang videregående uddannelser siden år 2000.

- Den gennemsnitlige studietid for dimittender fra de lange videregående uddannelser er faldet fra godt 6,4 år i 2006 til godt 5,9 år i 2013. Den gennemsnitlige studietid er således faldet inden for samtlige uddannelsesretninger.
- Dimittender fra de humanistiske uddannelser har den længste gennemsnitlige studietid med godt 6 år i 2013, mens dimittender fra de tekniske uddannelser havde den korteste med godt 5,5 år.
- Faldet i studietiden skyldes primært et fald i studietiden på kandidatdelen af uddannelserne.
- Dimittender fra henholdsvis Københavns og Roskilde Universitet var i 2013 typisk længst tid om at fuldføre deres uddannelse, mens dimittender fra Aalborg Universitet havde den klart korteste studietid.
- Dimittender fra de samfundsvidenskabelige uddannelser fra 2013 har arbejdet mest ved siden af deres kandidatuddannelse med ca. 8,5 ugentlige løntimer, mens dimittender fra tekniske og sundhedsvidenskabelige studier kun havde godt 5,5 ugentlige løntimer.
- Flere løntimer ved siden af studiet ser dog ikke ud til at forlænge studietiden på kandidatdelen for dimittender fra 2013.
- De nuværende mange ordninger, fx karakterbonus ved tidlig studiestart, fremdriftsreform og begrænsning i antallet af SU-klip har karakter af kludetæppe, hvor effekten af det enkelte tiltag i forhold til dimittendalder kan være tvivlsom.

Anbefaling:

Det er samfundsøkonomisk attraktivt, at unge opnår en kompetencegivende uddannelse i en ung alder, og reguleringen bør rettes mod dette mål. Omvendt er det vigtigt, at en øget tilskyndelse til at fuldføre sin uddannelse hurtigere ikke fører til større frafald eller lavere uddannelseskvalitet.

Området bør underkastes en samlet evaluering med henblik på at erstatte de mange nuværende regler med en mere enkel og målrettet regulering. I forbindelse

hermed bør effekterne af at erstatte SU'en med lån og skatterabat ved lav dimittendalder undersøges.

Endelig bør værdien af at en del studerende forbedrer deres kompetencer via studierelevant arbejde evalueres. Det gælder i særlig grad inden for samfundsvidenskabelige uddannelser.

Kontakt

Forskningschef
Kristian Thor Jakobsen
Tlf. 3022 6792
E-mail krj@kraka.org

1. Baggrund

Fokus på at nedbringe alderen for dimittender

Der har i de seneste år fra politisk hold været fokus på at mindske antallet af år, der går fra, at unge fuldfører en gymnasial uddannelse til, at de unge fuldfører en videregående uddannelse. I den forbindelse er der indført en række reformer, som sigter mod at øge tilskyndelsen for unge til hurtigere at påbegynde og gennemføre en videregående uddannelse (Boks 1 beskriver de centrale reformer).

Seneste reform fra 2014

Siden midten af 1990'erne har en række af SU-reformer bl.a. fokuseret på at give unge tilskyndelse til hurtigere at fuldføre en uddannelse ved bl.a. at reducere perioden, hvor man er berettiget til SU. Ved den seneste SU-reform i 2014 blev antallet af SU-klip for senstartere reduceret. Derudover blev der indført krav til, at de enkelte universiteter ved egen hjælp skulle mindske gennemførelstiden. Det er dog endnu for tidligt at evaluere effekterne af disse tiltag.

Boks 1 Centrale reformer, der bl.a. har haft til formål at sænke gennemsnitsalderen for dimittender fra de videregående uddannelser

I 1996 blev det såkaldte SU-klippekort indført, hvor de studerende kun fik ret til SU i, hvad de svarede til den normerede studietid på deres pågældende studie plus 12 måneder. Den maksimale længde på klippekortet udgjorde seks år.

I 2006 blev der med virkning fra 2009 indført en bonus for tidlig studiestart i form af, at de unge kunne få deres adgangskvotient forhøjet med 1,08, hvis de søgte ind inden for to år efter den adgangsgivende eksamen. Desuden blev der indført såkaldte specialekontrakter, der specificerede, hvor lang tid den enkelte studerende kunne bruge på deres speciale.

I 2009 blev der indført færdiggørelsesbonus på universitetsområdet, hvor universiteterne modtager et ekstra beløb for de studerende, der fuldfører enten deres bachelor- eller kandidatuddannelse inden for given tidsperiode (normeret tid for kandidatdelen og normeret tid plus et år for bachelordelen).

I 2014 blev den seneste SU-reform vedtaget. Denne indeholdt bl.a. en bestemmelse om, at antallet af klip på SU-klippekortet bliver afkortet for de unge, der ikke starter på en videregående uddannelse senest to år efter færdiggørelsen af den adgangsgivende eksamen. Derudover blev kravene om fremdrift for de studerende skærpet, hvilket bl.a. indebærer, at unge hurtigere kan skæres i SU, hvis de ikke består et vist antal fag per semester. Samtidig blev mulighederne for at afmelde eksaminer fjernet. Samtidig skulle reformen også gøre det nemmere at lave studieskift og opnå merit ved udvekslingsophold. Samtidig skulle mulighederne for at tage sommerkurser forbedres.

Udviklingen i studietid

Med indførelsen af den såkaldte fremdriftsreform blev der givet yderligere tilskyndelser til at de studerende fuldfører deres pågældende uddannelse så hurtigt som muligt. Men hvordan har udviklingen i forhold til studietid været for dimittenderne fra de lange videregående uddannelser (LVU) indtil nu?

En tidligere Krakaanalyse viste, at udviklingen i antallet af sabbatår før studiestart har fx været faldende siden 2000 uden at det kan forklares med konkrete politiske tiltag før 2009.¹ Dette notat ser nærmere på, hvor lang tid dimittender fra LVU har været om at fuldføre

¹ Jf. Jakobsen og Toftthøj (2015): Antallet af sabbatår blandt studerende har været faldende gennem de seneste 20 år.

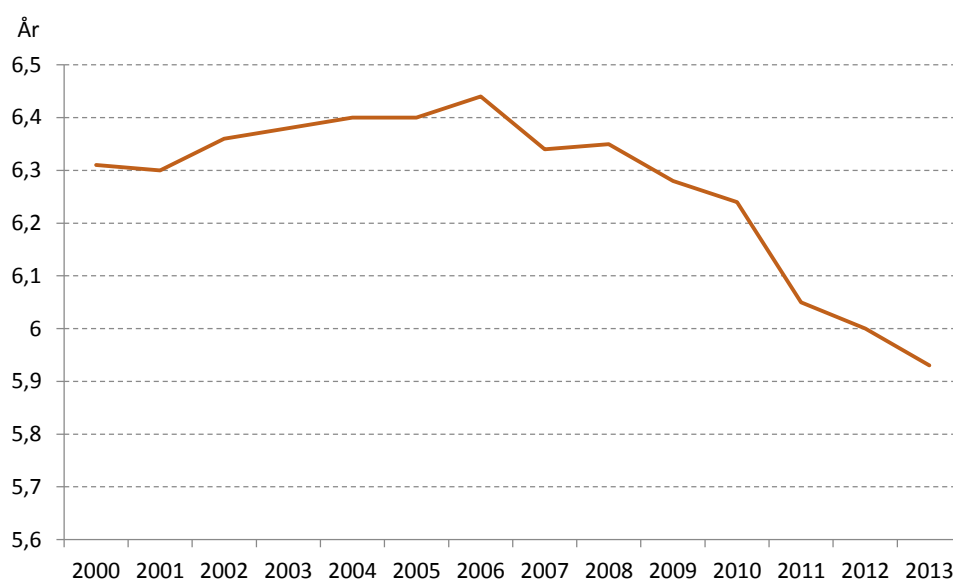
deres studier siden 2000. Desuden ses der kort på sammenhængen mellem længden af studiet og den studerendes erhvervsarbejde i årene op til dimission. Den tid, som de studerende er om at fuldføre deres LVU, kaldes i dette notat studietiden.

2. Udviklingen i den gennemsnitlige studietid

Studietiden har været faldende siden 2006

Fra 2000 til 2006 steg antallet år som de enkelte dimittendårgange havde været om at fuldføre deres LVU fra ca. 6,3 år til omkring 6,45 år, jf. Figur 1. Siden 2006 er studietiden for dimittenderne faldet til godt 5,9 år, og den gennemsnitlige studietid har således været faldende for praktisk taget alle dimittendårgange siden 2006.

Figur 1 Udviklingen i antallet af studieår for dimittender fra LVU, 2000-2013

Anm.: Studietiden er opgjort som den effektive studietid, dvs. den periode hvor den enkelte studerende har været indskrevet på grund- eller kandidatdelen. En evt. periode mellem disse to forløb er ikke medtaget.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistiks registerdata.

Fald i studietid på tværs af uddannelsesretninger

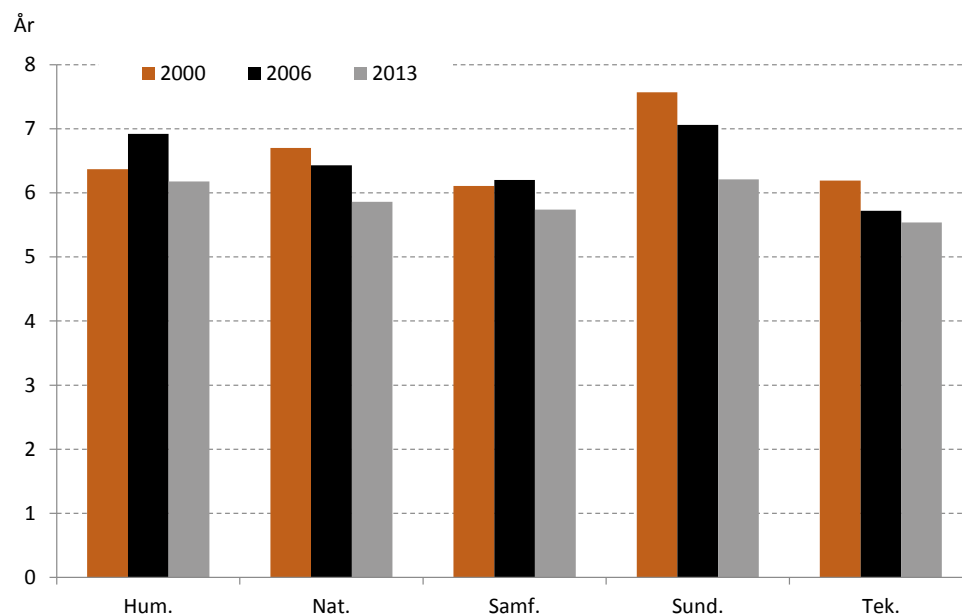
Frem til 2006 var det dimittender fra de sundhedsvidenskabelige uddannelser, der havde haft den længste studietid med mere end 7 års studietid, jf. Figur 2.² En del af forklaringen er at fx medicinstudiet havde og stadig har en længere normeret studietid end mange andre LVU'er. Samtidig skyldes faldet i studietiden for de sundhedsvidenskabelige uddannelser fra 2000 til 2013 delvist, at den normerede studietid er blevet forkortet, men faldet i studietiden fremstår stadig markant for denne uddannelsesretning.

Humanistiske dimittender havde den længste studietid i 2013

I 2013 var det blandt de øvrige uddannelsesretninger dimittender fra de humanistiske uddannelser, der havde haft den længste studietid med godt 6 år. Studietid for dimittender fra de humanistiske uddannelser er dog faldet med knap et år siden 2006. Alle uddannelsesretninger har således oplevet et fald i studietiden for deres dimittender frem mod 2013, og i 2013 var det dimittender fra de tekniske uddannelser, der havde den korteste studietid med ca. 5,5 år.

² Det generelle fald i den gennemsnitlige studietid er således ikke kun et udtryk for sammensætningseffekt, hvor den generelle studietid falder, fordi unge i højere grad end tidligere søger mod uddannelser med typisk kortere studietid, men også unge basalt set bliver hurtigere færdige med deres LVU på tværs af uddannelsesretningerne.

Figur 2 Udviklingen i antallet af studieår for dimittender fra LVU fordelt efter studieretning, 2000-2013

Anm.: Studietiden er opgjort som den effektive studietid, dvs. den periode hvor den enkelte studerende har været indskrevet på grund- eller kandidatdelen. En evt. periode mellem disse to forløb er ikke medtaget.

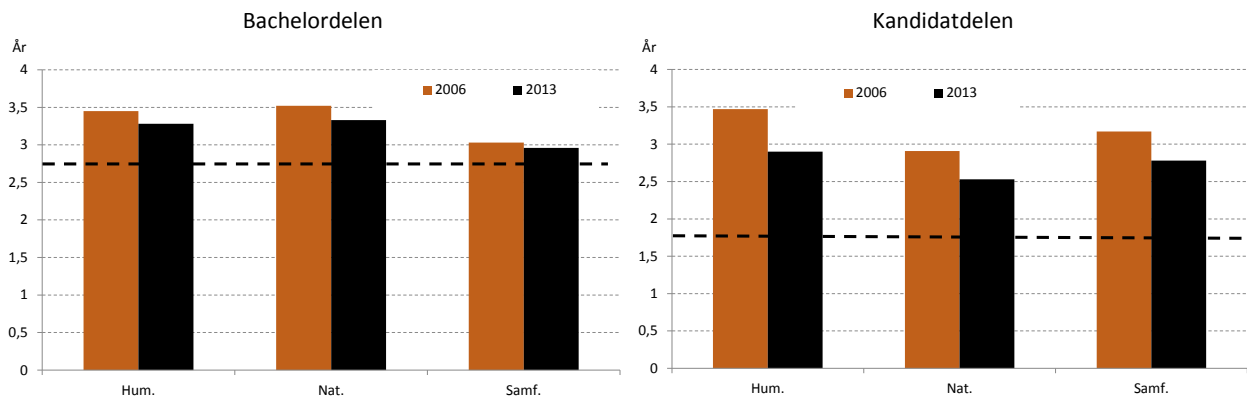
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistiks registerdata.

Primært studietiden på kandidatdelen, der er faldet

Reduktionen i studietid fra 2006 til 2013 er primært sket på kandidatdelen jf. Figur 3.³ Fx faldt studietiden på bachelordelen af de humanistiske uddannelser kun med knap 0,2 år, mens studietiden på kandidatdelen var blevet nedbragt mere end et halvt år, når dimittender fra henholdsvis 2006 og 2013 sammenlignes. På de samfundsvidenskabelige uddannelser er praktisk taget hele faldet i studietiden sket på kandidatdelen, da studietiden på bachelordelen i forvejen var meget tæt på den normerede studietid. Indførelsen af specialekontrakterne i 2006 kan have bidraget til faldet på kandidatdelen. Samtidig er det dog tydeligt, at det stadig er på kandidatdelen, at det største potentiale for at forkorte studietiden ligger.

³ Figuren inkluderer kun på de uddannelsesretninger, hvor det giver mening at opdele tiden på henholdsvis en bachelor- og kandidatdel,

Figur 3 Ændring i studietid på henholdsvis bachelor- og kandidatdelen opdelt efter uddannelsesretning, 2006-2013

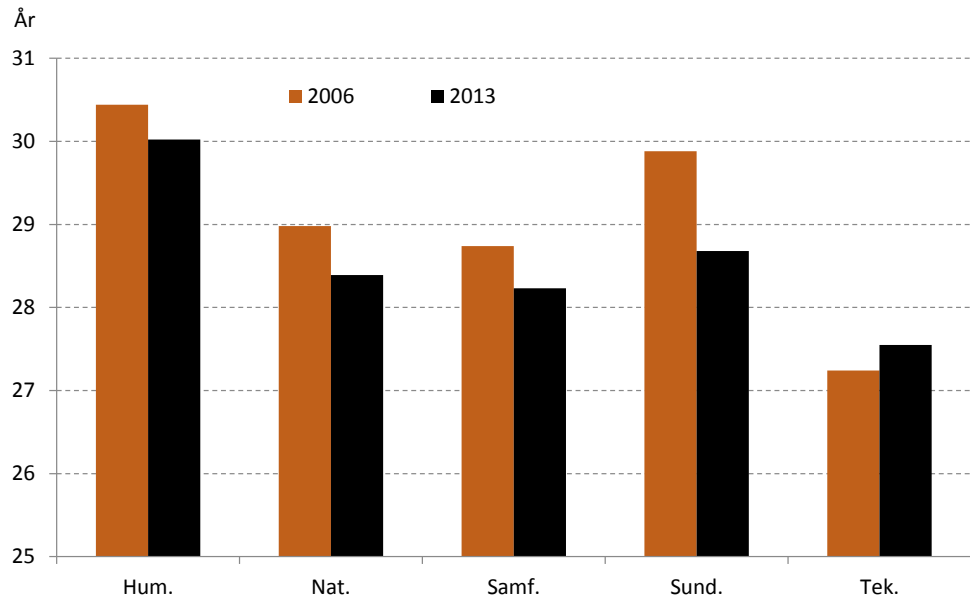

Anm.: Studietiden er opgjort som den effektive studietid, dvs. den periode hvor den enkelte studerende har været indskrevet på grund- eller kandidatdelen. En evt. periode mellem disse to forløb er ikke medtaget. De stiplede linjer viser den forventelige normerede studietid på de forskellige dele af studiet
 Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistiks registerdata.

Højeste dimittendalder blandt humanistiske dimittender

Faldet i studietiden har også været medvirkende til at dimittendalderen har været faldende siden 2006 på samtlige uddannelsesretninger undtagen de tekniske, hvor den i forvejen var relativt lav, jf. Figur 4. Samlet set er dimittendalder blevet reduceret med ca. et halvt år. I 2013 var det ligesom i 2006 dimittender fra de humanistiske uddannelser, der havde den højeste gennemsnitsalder ved dimission med ca. 30 år. Omvendt var dimittender fra de tekniske uddannelser ca. 27,5 år ved dimission.

Figur 4 Ændring i den gennemsnitlige alder for dimittender på dimissionstidspunktet opdelt efter uddannelsesretning, 2006-2013

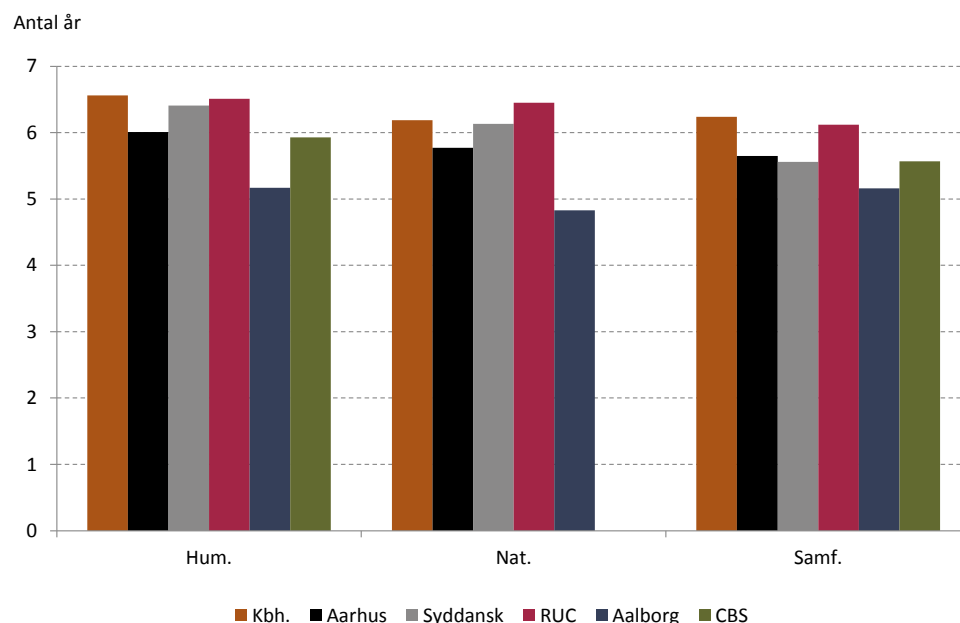
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistiks registerdata.

Typisk havde dimittender fra Københavns og Roskilde Universitet i 2013 de længste studietider på tværs af uddannelsesretningerne, jf. Figur 5. Fx var dimittender fra de humanistiske

Forskelle i studietid på tværs af uddannelsesinstitutionerne

uddannelser på KU ca. 6,5 år om at fuldføre deres studier, mens dimittender fra Aarhus Universitet (AU) var omkring 6 år om det samme. Dimittender fra Aalborg Universitet havde klart de korteste studietider for alle tre uddannelsesretninger.⁴

Figur 5 Gennemsnitlig studietid for dimittender opdelt efter uddannelsesretning og -institution, 2013

Anm.: Studietiden er opgjort som den effektive studietid, dvs. den periode hvor den enkelte studerende har været indskrevet på grund- eller kandidatdelen. En evt. periode mellem disse to forløb er ikke medtaget. Det medvirker til at forklare, at den opgjorte studietid for naturvidenskab i Aalborg er kortere end fem år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistiks registerdata.

3. Sammenhæng mellem studietid på kandidatdelen og mængden af erhvervsarbejde

Mulighed for arbejde ved siden af studierne

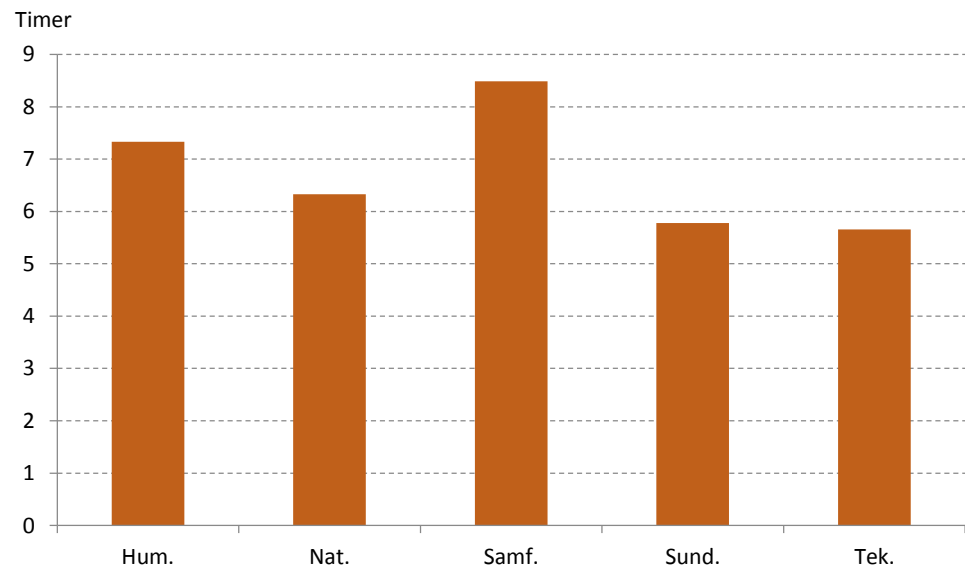
Studerende har mulighed for at supplere deres indkomst fra SU ved at arbejde ved siden af studiet. Nogle studerende kan derved komme til at bruge for meget tid på deres erhvervsarbejde, således at indsatsen på studierne må sættes ned, og studietiden derved risikeres at blive forlænget. Omvendt kan studierelevant arbejde også give de unge praktisk erfaring, der gør dem til mere attraktive kandidater efter dimission. Mængden af erhvervsarbejde ved siden af studierne bliver delvist begrænset via det fastsatte maksimale beløb som en studerende må have i lønindkomst for stadig at være berettiget til fuld SU.

Samfundsvidenskabelige dimittender har arbejdet mest ved siden af studiet

Dimittender fra de samfundsvidenskabelige uddannelser havde det højeste antal løntimer ved siden af studierne i 2013 med ca. 8,5 ugentlige løntimer, jf. Figur 6. Omvendt havde dimittender fra de sundhedsvidenskabelige og tekniske uddannelser knap 6 ugentlige løntimer i gennemsnit.

⁴ At dimittender fra LVU kan have en studietid, der er lavere end 5 år skyldes, at der ses på den effektive studietid, dvs. den periode hvor den enkelte studerende har været indskrevet på grund- eller kandidatdelen. En evt. periode mellem disse to forløb er ikke medtaget. Eksempelvis vil en studerende, der opnår en bachelorgrad på normeret tid, have en observeret studietid på ca. 2,75 år.

Figur 6 Gennemsnitlige antal løntimer i 2010-2012 for LVU-dimittender, 2013

Anm.: [Tekst]

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistiks registerdata.

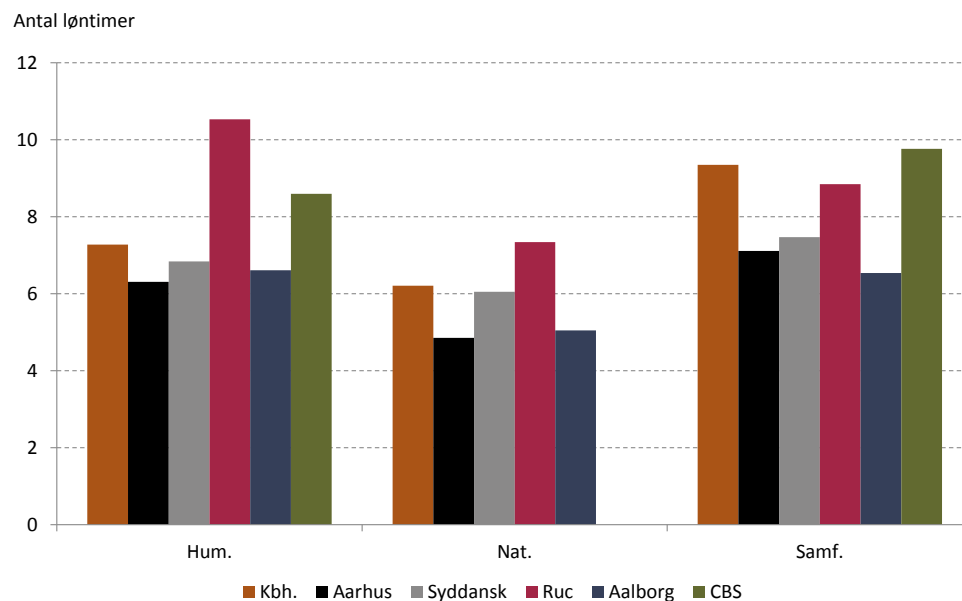
Humanistiske dimittender fra RUC arbejder mest

Dimittender fra RUC havde som udgangspunkt det højeste antal ugentlige løntimer i gennemsnit i årene op til dimission, jf. Figur 7. Fx havde dimittender fra de humanistiske uddannelser på RUC arbejdet godt 10 timer om ugen i gennemsnit over de seneste tre år, mens tilsvarende dimittender fra Aarhus kun havde arbejdet omkring 6 timer om ugen.

På de samfundsvidenskabelige studier var det dog dimittender fra Københavns Universitet og Handelshøjskole (CBS), der havde det højeste snit i ugentlige antal løntimer med 9-10 timer. Dimittender fra henholdsvis Aarhus og Aalborg Universitet havde igen de laveste antal timer.

Figur 7 Ugentlige antal løntimer i gennemsnit for årene 2010-2012 for dimittender opdelt efter uddannelsesretning- og institution, 2013

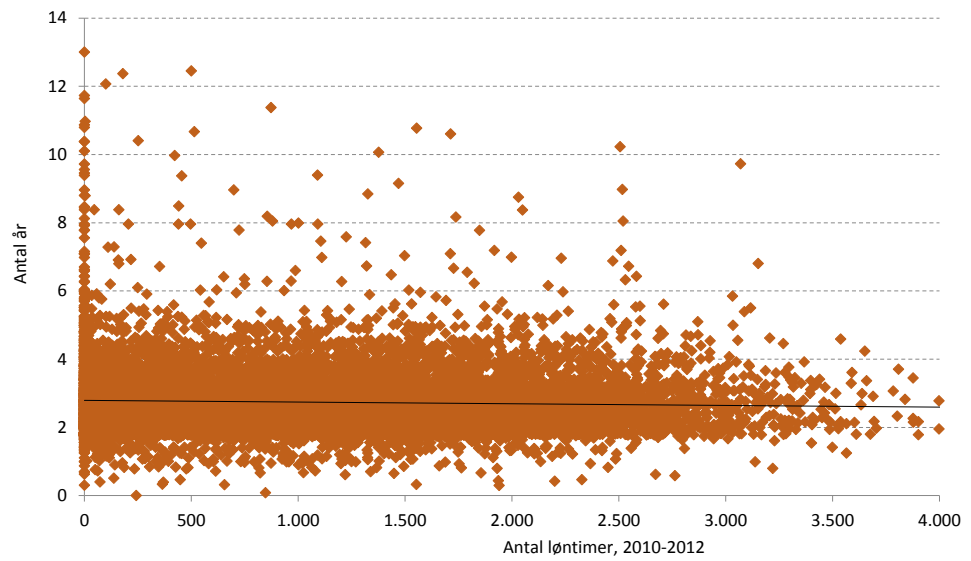

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistiks registerdata.

Umiddelbart er der dog ingen sammenhæng mellem antallet af løntimer i årene op til dimission og tiden brugt på kandidatdelen af deres uddannelse for dimittenderne fra 2013, jf. Figur 8. Der er altså ikke en tendens til, at erhvervsarbejde forlænger studietiden.⁵ En grund til den manglende sammenhæng kan fx være, at de dygtigste studerende også er dem, der arbejder mest ved siden af studierne, og derfor påvirkes studietiden ikke i samme grad, som hvis knap så dygtige studerende vælger at arbejde mere ved siden af studierne. Omvendt kunne de dygtigste studerende måske også have gennemført deres studier endnu hurtigere, hvis de ikke havde haft studiearbejde.

⁵ Dette gælder også, hvis der ses på lønkroner i stedet for timer eller kun på fx dimittender fra de samfundsvidenskabelige uddannelser (se bilag for figurer).

Figur 8 Sammenhængen mellem antal løntimer de seneste tre år og studietid på kandidatdelen for LVU-dimittender, 2013

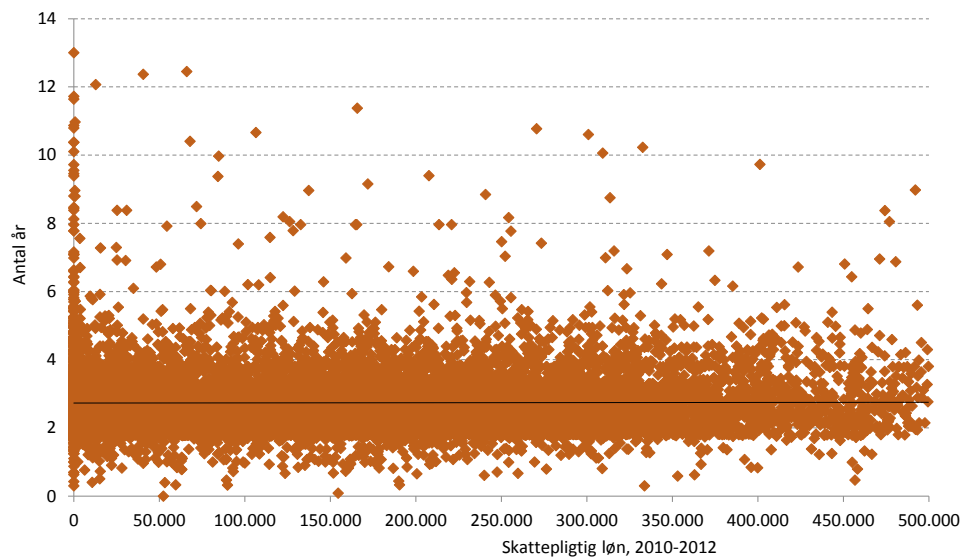

Anm.: Studietiden er opgjort som den effektive studietid, dvs. den periode hvor den enkelte studerende har været indskrevet på kandidatdelen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistiks registerdata.

Bilag

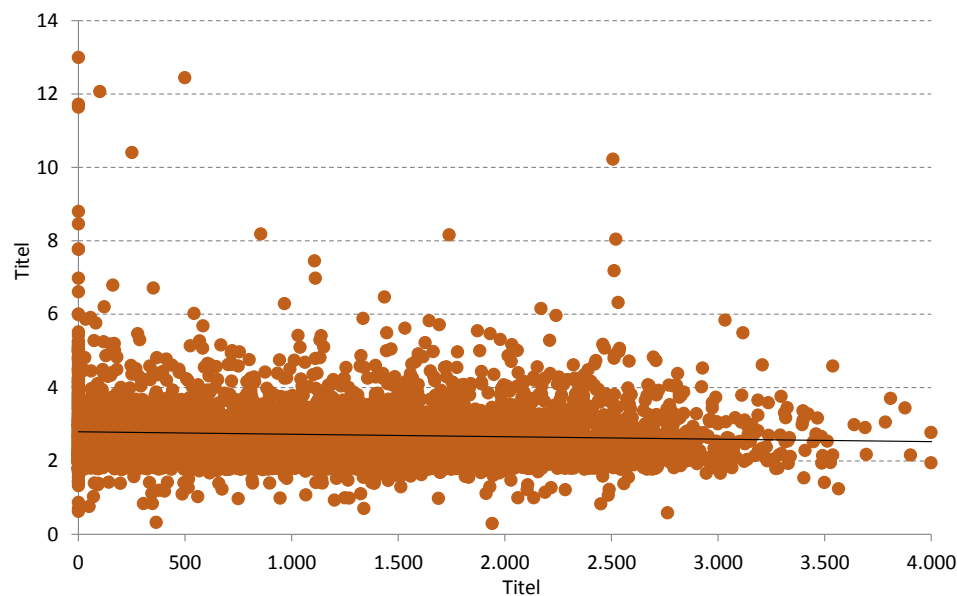
Figur 9 Sammenhængen mellem skattepligtig løn fra de seneste tre år og studietid på kandidatdelen for LVU-dimittender, 2013

Anm.: Studietiden er opgjort som den effektive studietid, dvs. den periode hvor den enkelte studerende har været indskrevet på kandidatdelen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistiks registerdata.

Figur 10 Sammenhængen mellem antal løntimer de seneste tre år og studietid på kandidatdelen for LVU-dimittender fra de samfundsvidenskabelige udd., 2013

Anm.: Studietiden er opgjort som den effektive studietid, dvs. den periode hvor den enkelte studerende har været indskrevet på kandidatdelen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistiks registerdata.